

מכללת לוינסקי לחינוך

היחידה למחקר ופיתוח

**ניבוי ההישגים הלימודיים של הסטודנטים במכללת
לוינסקי על ידי ציוני: הבגרות, הפסיכומטרי, הסף
והציון המשולב (התאמה): ניתוח רב שנתי**

יצחק גילת חיותה רגב רחל שגיא

ניסן תשס"ו

אפריל 2006

תקציר

בשנים האחרונות מתנהל בכל אמצעי תקשורת בישראל, ויכוח ציבורי נוקב ומתמשך על טיב החינוך בכלל וטיבה של הכשרת מורים בפרט. דירוגיה של ישראל במקומות נמוכים יחסית במבחנים ההשוואתיים הבין-לאומיים, מבחני פיזה ומבחני הטימס, האדירו את אי הנחת הקיים כבר שנים בציבור הישראלי מעבודתה של מערכת החינוך. המלצות כוח המשימה הלאומי בראשות דברת, אשר באו לאחר הועדות הארציות ביחס לעתיד הכשרת המורים, ועדת בן פרץ וועדת אריאב-כץ, הדגישו כי יש להעלות את איכות המתקבלים למוסדות הכשרת המורים כחלק ממגמה ברורה לשיפור איכות ההכשרה להוראה ועמה ההוראה במערכת החינוך כולה. לאור זאת, ישנה חשיבות לבחון את הדרך בה מתקבלים מועמדים למוסדות להכשרת מורים. מועמדים במוסדות להכשרת מורים, שנרשמו ללימודים עד שנת הלימודים תשס"ו, התקבלו על סמך:

1. ציון משולב הבנוי מציון סף (מבחן מיוחד, מטיפוס פסיכומטרי, אשר נבנה לצורך סינון מועמדים למוסדות להכשרת המורים) או הציון במבחן הפסיכומטרי (המבחן המקובל לסינון מועמדים לאוניברסיטאות).

2. ממוצע בגרות משוקלל.

3. ראיון אישי ו/או קבוצתי שמטרתו העיקרית לסנן מועמדים בעלי התנהגות חריגה ו/או קשיים בביטוי בעל פה ובתפקוד בחברת אנשים.

כדי להתקבל למכללה, צריך היה המועמד להגיע לציון משולב של 85 לפחות. ה"ציון המשולב" היה הממוצע בין ציון מבחן הסף לבין ציון 'ממוצע בגרות משוקלל'. מועמדים שהגישו, במקום ציון הסף ציון פסיכומטרי, ציונם הפסיכומטרי הוסב לסולם סף באמצעות טבלת המרה שניתנה ע"י משרד החינוך (ראה נספח 1).

לאור המלצות כוח המשימה הלאומי, בראשות דברת, מראשית שנת תשס"ו חויבו המועמדים למוסדות להכשרת מורים, להיבחן במבחן הפסיכומטרי, לאחר ביטולו של מבחן הסף. הנחיות משרד החינוך אומרות כי "יתקבלו ללימודים (למוסדות להכשרת המורים) מועמדים הזכאים לתעודת בגרות, על סמך ציון משולב פסיכומטרי וממוצע בגרות משוקלל. סף הקבלה יהיה ציון משולב 500 בסולם הציונים הפסיכומטריים" (הנחיות משרד החינוך, 2005). הציון המשולב מחייב המרה של ציון הבגרות המשוקלל, לציון בסולם פסיכומטרי (תלת סיפרתי, ראה נספח 2).

המחקר הנוכחי בחן את מדדי הקבלה של המתקבלים למכללת לוינסקי בשנים תשס"ב-תשס"ה ואת ציוניהם במכללה בשנים אלו (למעט תשס"ו) במטרה:

1. לערוך השוואה ברמה של המועמדים שהתקבלו למכללת לוינסקי לחינוך, בין תשס"ב לתשס"ו, על מנת לבחון האם בעקבות הלחץ הציבורי להעלאת איכות המתכשרים להוראה, חלו שינויים כל שהם ברמות אלו.

2. לבחון האם יש קשר בין מדדים הבודקים את איכות המתקבלים לבין ההישגים שלהם בלימודים.

3. לבדוק איך משפיע המעבר של מבחן הכניסה משימוש בסולם סף לשימוש בסולם פסיכומטרי על הציון המשולב.¹

¹ עד שנת תשס"ו תורגמו כל הציונים במבחן הפסיכומטרי לציון סף, על פי טבלת המרה, ומשנת תשס"ו מתקבלים רק סטודנטים עם ציון פסיכומטרי

הממצאים העיקריים הנם:

1. נמצא דפוס דומה של השתנות לאורך השנים, במדדים של בגרות, פסיכומטרי והציון המשולב (התאמה): הציונים עולים משנת תשס"ב לתשס"ג, יורדים בשנת תשס"ד, עולים בשנת תשס"ה, שבה הציונים הם הגבוהים ביותר מבין השנים שנכללו בעבודה זאת. בשנת תשס"ו יש ירידה בציון הפסיכומטרי גם כאשר מביאים בחשבון את ציוני הסף המומרים וציון הבגרות נשאר ללא שינוי.
2. השוואה בין מסלולי הלימוד במדדי האיכות מגלה שהמדדים הגבוהים ביותר הם של סטודנטים במדרשה למוסיקה, אחריהם נמצאים סטודנטים במסלול העל יסודי ובחינוך המיוחד, והמדדים הנמוכים ביותר הם של הסטודנטים במסלול היסודי ובגיל הרך.
3. השוואה בין סטודנטים מהמגזר היהודי למגזר הערבי מגלה, שממוצע הבגרות גבוה יותר אצל הערבים, וממוצע הפסיכומטרי והציון המשולב גבוהים יותר אצל היהודים.
4. ההשתנות בציון המשולב לאורך השנים נבדלת במסלולים השונים: במסלולים הגיל הרך והמוסיקה הציון המשולב עולה עם השנים פרט לירידה במסלול המוסיקה בשנת תשס"ד. בנוסף, בכל המסלולים האחרים קיימת ירידה בציון המשולב מתשס"ה לתשס"ו. הירידה החדה ביותר (מובהקת) היא במסלול העל יסודי
5. בהישגים הלימודיים יש שונות נמוכה מאד – הציון הממוצע הוא 86, וכמעט 90% מן הציונים גבוהים מ-80.
6. הממצאים מראים כי תרומתם של כל המנבאים יחד – הציון הפסיכומטרי (או הסף), ציון הבגרות והציון המשולב - לניבוי ההצלחה בלימודים בהכשרה להוראה, הנה 15.5%. הניבוי מובהק מבחינה סטטיסטית. בנוסף נמצא כי הציון המשולב תורם 14% לניבוי הכללי של ההישגים והציון הפסיכומטרי מוסיף עוד 1.5%. הממצאים מראים שבתהליך המיון של סטודנטים למכללה ישנה חשיבות לשני הנתונים **יחדיו** – ציוני הבגרות והציון הפסיכומטרי.
7. השוואה בין הממצאים של המחקר הנוכחי לבין חקרים² שבדקו את ניבוי ההצלחה בלימודי שנה א באוניברסיטאות מעלה את הממצאים הבאים:
 - א. הניבוי של ההצלחה בשנה א באוניברסיטאות על ידי ציוני הבגרות הוא כ- 6.5% מהשונות בעוד שבמחקר הנוכחי בקרב הסטודנטיות היהודיות הניבוי הוא כ- 4% ובקרב הסטודנטיות הערביות ציוני הבגרות אינם מנבאים את ההצלחה באופן מובהק.
 - ב. הניבוי של ההצלחה בשנה א באוניברסיטאות על ידי הציון הפסיכומטרי הוא כ- 9% כמו במחקר הנוכחי בקרב הסטודנטיות היהודיות, בעוד שבקרב הסטודנטיות הערביות הפסיכומטרי אינו מנבא באופן מובהק.
 - ג. הניבוי של ההצלחה בלימודים על ידי הציון המשולב העומד על 14% נמצא במחקר הנוכחי כמו גם במחקרים נוספים דומים.

² חימוביץ, ט. וכן שחר, ג. (2004). בחינת הבגרות ומבחן הכניסה הפסיכומטרי לאוניברסיטאות כמנבאי סיום תואר ונשירה. **מגמות, מג(3), 446-470**.